

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов
2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС

Для студентів
Спеціальності 025 Музичне мистецтво
Освітнього рівня – першого (бакалаврського)
Освітньої програми
025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано)

Київ- 2019

Розробник: Гаркуша Людмила Іванівна, старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі: Гаркуша Л.І. старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Соболь Н.В. старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Бутенко Т.М. викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Полянський В.А. професор кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Куришев Є.В. доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Гумінюк С.П. викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

Протокол від 29.08. 2019 року № 8

Завідувач кафедри _____ (Т. Б. Каблова)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи)

025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано)

(назва освітньої програми)

_____.____.2019 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) _____ (Свириденко Н.С.)
(підпис)

Робочу програму перевірено

_____.____.2019 р.

Заступник директора _____ (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

(підпис)

II. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
Вид дисципліни	<i>Обов'язкова</i>	
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>Українська</i>	
Загальний обсяг кредитів/ годин	<i>6/180</i>	
Курс	<i>III</i>	
Семестр	<i>5</i>	<i>6</i>
Кількість змістових модулів за розподілом:	<i>4</i>	
Обсяг кредитів	<i>1</i>	<i>1</i>
Обсяг годин, у тому числі:		
Аудиторні	<i>19 годин</i>	<i>16 годин</i>
Модульний контроль	<i>2 години</i>	<i>2 години</i>
Семестровий контроль		
Самостійна робота	<i>9 годин</i>	<i>12 годин</i>
Форма семестрового контролю	<i>залік</i>	<i>-</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас» спрямована на методично-практичну підготовку майбутнього музиканта - концертмейстера, шляхом упровадження інтегрованого підходу до опанування обсягу знань відповідно до вимог освітньо-професійної програми та освітньо-кваліфікаційної характеристики вчителя музичного мистецтва.

Основна **мета навчальної дисципліни** – формування концертмейстерської **компетентності** майбутнього музиканта та його підготовка до концертмейстерської діяльності в середніх загальноосвітніх та музичних навчальних закладах.

Основні завдання навчального курсу:

1) забезпечення теоретичної і методичної підготовки студентів до концертмейстерської роботи в музичних закладах;

2) накопичення музичного матеріалу (пісенний репертуар, вокальні, оперні та інструментальні твори) для проведення різноманітних форм урочної та позаурочної музично-просвітницької діяльності;

3) формування у студентів концертмейстерських умінь і навичок;

4) володіння грою в ансамблі;

5) формування технічно-виконавських навичок студентів (читання нот з аркуша та транспонування, підбір на слух музичного супроводу, ускладнення та спрощення фактури акомпанементу, імпровізування, почуття ансамблю тощо);

б) удосконалення й розвиток інтерпретаторських умінь студентів;

7) опанування специфіки добору дидактично доцільного музичного матеріалу для усвідомлення загально-естетичного та музичного розвитку школярів.

Завдання навчальної дисципліни - виховання ряду компетентностей студента, зокрема:

інтегральна (комплексна інтеграція знань, умінь і навичок із таких фахових дисциплін: спеціальний музичний інструмент, теорія та історія музики, спрямована на розвиток особистості, здатність до творчої самореалізації у сфері музичного мистецтва);

комунікативна (здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності, здатність працювати у команді, вільне володіння українською мовою, здатність до професійного спілкування іноземною мовою);

самоосвітня (здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу ;та самореалізацію);

інформаційна (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел, необхідної для навчальної і педагогічної діяльності, здатність до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності);

Фахові:

музично-теоретична (здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій, історичних та культурологічних процесів розвитку музичного мистецтва у музикознавчій, виконавській та педагогічній діяльності);

музично-інформаційна і технологічна (здатність до самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках).

Спеціальні:

інструментально-виконавська (здатність здійснювати виконавську діяльність на базі професійних знань та навичок гри на музичному інструменті, оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів);

концертно-сценічна (здатність до культурно-освітньої та концертно-виконавської діяльності в умовах публічного виступу);

III. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Теоретична та практична підготовка студентів до концертмейстерської роботи.							
Тема 1.	7			5			2
Тема 2.	7			4			3
Модульний контроль	1						
Разом	15			9			5
Змістовий модуль 2. Опанування виконавських завдань концертмейстерської роботи: удосконалення технічних навичок для якісного володіння музичною фактурою твору							
Тема 1.	7			5			2
Тема 2.	7			5			2
Модульний контроль	1						
Разом	15						
Змістовий модуль 3: Удосконалення та закріплення піаністично-технічних навичок концертмейстера							
Тема 1.	7			4			3
Тема 2.	7			4			3
Модульний контроль	1						
Разом	15			8			6
Змістовий модуль 4: Виконавська концертмейстерська майстерність в різностильових вокальних та інструментальних творах							
Тема 1.	7			4			3
Тема 2.	7			4			3
Модульний контроль	1						
Разом	15			8			6
Усього	60			35			21

IV. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Теоретична та практична підготовка студентів до концертмейстерської роботи.

Тема 1.1 Формування концертмейстерських навичок під час роботи над музичними творами різних жанрів, форм, стилів.

Розвиток піаністичних навичок, слухового контролю, використання педалізації з урахуванням характеру, жанру та стилевих особливостей музичних творів. Засвоєння професійних навичок акомпанементу, ознайомлення з фактурними особливостями класичного романсу, українських вокальних творів, специфіка читання з аркуша сольних та ансамблевих творів.

Основна література: 1-7

Додаткова література: 1-16

Тема 1.2. Закріплення концертмейстерських умінь і навичок на вокальному репертуарі: спів під свій акомпанемент

Підвищення рівня професійної підготовки майбутніх педагогів – музикантів, розширення їх музичного світогляду, розкриття творчих можливостей кожного.

Розвиток виконавських здібностей. Оволодіння навичками ансамблевої гри: вміння слухати свого партнера; узгоджувати з ним виконання твору в єдиному темпі, вміння швидко орієнтуватися в нотному тексті. Відчуття динамічної, ритмічної та художньої цілісності твору. Вміння виділяти головне і другорядне.

У процесі вивчення музичного твору шкільного репертуару – вирішувати завдання загальної організації студентів, розвиток їх самостійності та ініціативності, пропонуванням нескладних творів для самостійного вивчення. Виховувати виконавські навички, домагаючись продуманого та яскравого виконання ансамблевого твору. Вивчення вокального репертуару на заняттях з концертмейстерського класу передбачає опанування сучасних стилів на основі вивчення та осмислення різноманіття ритмічних схем та формул танцювальної музики.

Основна література: 1-7

Додаткова література: 1-16

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Опанування виконавських завдань концертмейстерської роботи: удосконалення технічних навичок для якісного володіння музичною фактурою творів.

Тема 2.1. Підвищення рівня професійної підготовки студентів для кваліфікованої концертмейстерської роботи: покращення техніки читання нот з аркуша, транспонування музичного матеріалу, імпровізація, спрощення та ускладнення фактури.

Удосконалення техніки читання нот з аркуша зі складним ритмом, модуляцією. Транспонування пісень на 0,5 та 1 тон вгору і вниз. Імпровізація на задану тему зміненням ритмічної основи, фактури. Особливості звуковибудування в творах різних стилів, жанрів, форм. Закріплення навичок виконання пісні під власний супровід. Спрощення та ускладнення фактури акомпанементу, читання з аркуша більш складних за фактурою творів. Гармонізація мелодії з використанням елементів імпровізації, з'єднання одночасно мелодії та акомпанементу.

Основна література: 1-7

Додаткова література: 1-16

Тема 2.2. Елементи концертмейстерської роботи: зміст, композиційна структура, характер фактури вокальних та інструментальних творів. Гра в ансамблі.

Партія супроводу як рівноцінна частина твору, яка сприяє розкриттю його змісту. Зміст, композиційна структура, характер фактури акомпанементу вокальних та інструментальних творів розкриваються завдяки особливостям поетичного тексту, зв'язку слова та звуку. Вивчення чотириручних перекладів та творів для двох фортепіано різних стилів і жанрів. Гра в камерному інструментальному ансамблі (скрипка – фортепіано). Гра в ансамблі народних музичних інструментів.

Основна література: 1-7

Додаткова література: 1-16

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Удосконалення та закріплення піаністично -технічних навичок концертмейстера.

Тема 3.1 Ескізна робота над акомпанементом вокальних творів: почуття ансамблю, слухання себе і соліста, накопичення репертуару.

В ескізній роботі над творами вирішуються концертмейстерські завдання: розвиток почуття ансамблю, вміння водночас слухати себе і сольну партію та контролювати звучність акомпанементу долати труднощі супроводу. Вивчення відносно нескладних творів різних стилів, епох, композиторів. Вивчення фортепіанних партитур та клавірних перекладів.

Основна література: 1-7

Додаткова література: 1-16

Тема 3.2 Поступове ускладнення репертуару при читанні з аркуша, транспонуванні. Підбір по слуху.

Вільне читання нотного тексту з листа. Самостійне та під контролем викладача ознайомлення з різною музичною літературою, накопичення виконавського репертуару, розширення музичного світогляду. Поступове ускладнення репертуару при читанні з аркуша. Попереджати взором процес гри, бачити весь текст. При читанні нотного тексту осмислювати його та виділяти головне, при цьому вносити жанрове різноманіття, стильові особливості.

Володіти принципами партнерства, розширене бачення (виконання не тільки акомпанементу, а також партій), неперервності виконання. Навички

читання 3-х строкового тексту. Навички перерозподілу голосів, додавання басів, інших нот та інших засобів покращення звучання, стимулюючи творчу фантазію. При читанні з листа та транспонуванні можливе спрощення фактури: не виконуються підголоски та мелізми, полегшуються та переміщуються акорди і т.д. при підборі по слуху на першому етапі оцінюються стилістичні та жанрові особливості, виділяються головні елементи супроводу. На 2-ому етапі твір фактурно оформлюється. Потім на основі жанрових особливостей збагачується звучання мелодії у правій руці: додаються підголоски, подвійні ноти. Партія лівої руки поділяється на бас та акорд, або розкладається на гармонічні фігурації. Вміння самостійно підібрати мелодію та розвернутий акомпанемент до неї, вміння виконати пісню в різних тональностях продиктовано практичною діяльністю музиканта концертмейстера.

Основна література: 1-7

Додаткова література: 1-16

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

Виконавська концертмейстерська майстерність в різностильових вокальних та інструментальних творах.

Тема 4.1 Формування активної творчої ініціативи, самостійності у вирішенні творчих завдань, критичного відношення до своєї роботи.

Поєднання музично-художнього та технічного розвитку, поступовість та послідовність накопичення знань, умінь та навичок, виховання самостійності студентів, їх творчої ініціативи, критичного відношення до своєї роботи. Насиченість учбового репертуару різних жанрів та стилів надає позитивну ситуацію для вивчення, порівняння, систематизації музичного матеріалу. Важливим етапом роботи в концертмейстерському класі є виконавська концертна практика. Концертні виступи в різній формі корисні для набуття у студентів виконавської впевненості, самостійності, здійснення творчих задумів.

В завдання самостійних занять входить набуття комплексу концертмейстерських навичок (читання з листа, транспонування, акомпанування своєму співу, співу вокаліста (другого студента), акомпанемент по слуху, робота над виконавськими прийомами та вивчення музичної літератури класичного, народного, естрадного та дитячого (шкільного) репертуару.

Основна література: 1-7

Додаткова література: 1-16

Тема 4.2 Акомпанування солісту та концертмейстерська робота з ним.

Музично-виконавські навички акомпанементу. Формування вмінь слідувати динаміці соліруючої мелодії, виконувати агогічні відтінки, впевнено тримати партнера у заданому темпі, створювати ритмічну пульсацію. Поєднання виконання акомпанементу з підспівуванням вокальної партії. Формування виконавського вміння акомпанувати солісту-партнеру. Вивчення творів різних стилів, епох, композиторів.

Основна література: 1-7

Додаткова література: 1-16

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за пддиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальн а кількість	Кількість одиниць	Максимальн а кількість	Кількість одиниць	Максимальн а кількість	Кількість одиниць	Максимальн а кількість
Відвідування практичних занять	1	9	9	10	10	8	8	8	8
Робота на практичних заняттях	10	9	90	10	100	8	80	8	80
Виконання завдань для практичної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10
Контрольне модульне прослуховування	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	134	-	145	-	123	-	123
Максимальна кількість балів		279				246			
Усього за період роботи – 525									
Розрахунок коефіцієнта за V семестр – 2,79									

6.2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА КРИТЕРІЇ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ

V семестр

№	Зміст завдання	К-сть годин	Літе ра-тура	Академічний контроль	Бали
1	Тема 1.1 Формування концертмейстерських навичок під час роботи над музичним твором різних жанрів, форм, стилів.	2	Ноти	Контроль на практичному занятті	5
2	Тема 1.2. Закріплення концертмейстерських умінь і навичок на шкільному репертуарі: спів під свій акомпанемент.	3	Ноти	Контроль на практичному занятті	5
3	Тема 2.1 Підвищення рівня професійної підготовки студентів для кваліфікованої концертмейстерської роботи: покращення техніки читання з аркушу, транспонування шкільних пісень, імпровізація, спрощення та ускладнення фактури.	2	Ноти	Контроль на практичному занятті	5
4	Тема 2.2 .Елементи концертмейстерської роботи: зміст, композиційна структура, характер фактури акомпанементу вокальних та інструментальних творів. Гра в ансамблі	2	Ноти	Контроль на практичному занятті	5
VI семестр					
5	Тема 3.1 Ескізна робота над акомпанементом вокальних творів: почуття ансамблю, слухання себе і соліста,	3	Нот и	Контроль на практичному	5

	накопичення репертуару.			занятті	
6	Тема 3.2 Поступове ускладнення читання з аркушу, транспонуванні.. Підбір по слуху.	3	Нот и	Контроль на практичному занятті	5
7	Тема 4.1 Формування активної ініціативи, самостійності у вирішенні творчих завдань, критичне відношення до своєї роботи.	3	Нот и	Контроль на практичному занятті	5
8	Тема 4.2 Акомпанування солісту та концертмейстерська робота з ним.	3	Нот и	Контроль на практичному занятті	5
	Усього	21			40

Критерії оцінювання самостійної роботи	
своєчасність виконання	1
повний обсяг виконання	1
якість виконання	1
креативний підхід	1
ініціативність	1

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

№	Модульна контрольна робота 1	Критерії оцінювання		Бали
1.	Практичне виконання: концертмейстерська досконалість у вокальних та інструментальних творах світової класики та українського репертуару	Своєчасність виконання	1	5
		Повний обсяг виконання	1	
		Якість виконання	1	
		Креативний підхід	1	
		Ініціативність	1	
2.	Прослуховування: під час роботи в класі дотримання основних етапів вивчення фактури акомпанементу.			8
3.	Формування навичок концертмейстерської гри.			6
4.	Взаємозв'язок технічних і художньо - музичних завдань, почуття ансамблю.			6
Максимальна кількість балів				25
№	Модульна контрольна робота 2	Критерії оцінювання		Бали
1.	Практичне виконання творів, що передбачено робочим планом студента: вокальні та інструментальні твори світової класики та українського репертуару.	Своєчасність виконання	1	5
		Повний обсяг виконання	1	
		Якість виконання	1	
		Креативний підхід	1	
		Ініціативність	1	
5.	Відкрите прослуховування (МК) вільне володіння концертмейстерськими навичками у процесі ансамблевого виступу.			6
6.	Опанування драматургією музичного образу та концептуального мислення у вокальних та інструментальних творах.			6
7.	Реалізація виконавського задуму інтерпретації музичного образу, почуття ансамблевого мислення і творчої єдності з виконавцем – солістом.			8
Максимальна кількість балів				25

№	Модульна контрольна робота 3	Критерії оцінювання		Бали
1.	Практичне виконання вокальних творів (арії, романси) та інструментальної ансамблевої музики	Своєчасність виконання		8
		Повний обсяг виконання		
		Якість виконання		
		Креативний підхід		
9.	Прослуховування під час роботи в класі: розкриття індивідуального розуміння художнього музичного образу у вокальних та інструментальних творах.			8
10.	Коригування концертмейстерських виражальних засобів та звукового і технічного результату.			9
Максимальна кількість балів				25
№	Модульна контрольна робота 4	Критерії оцінювання		Бали
1.	Практичне виконання концертмейстерських творів з індивідуального плану студентів: арії, романси світової класики, український репертуар.	Своєчасність виконання		6
		Повний обсяг виконання		
		Якість виконання		
		Креативний підхід		
		Ініціативність		
11.	Відкрите прослуховування (екзамен): опанування рівня володіння концертмейстерськими навичками, артистичне виконання музичного твору, оригінальність та зрілість інтерпретаторського мислення.			6
12.	Відтворення вокального та інструментального твору у відповідності до стилю художньо-виразної досконалості.			7
13.	Коригування звукового художньо - образного результату.			5
Максимальна кількість балів				25

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Залік – V семестр: виконання 2-х різностильових творів (фортепіанний ансамбль або дует – скрипка і інші музичні інструменти), другий – вокально-інструментальний ансамбль (арії, романси та пісні у супроводі фортепіано). Інша форма заліку – відкритий концертний виступ. Студент також повинен прочитати незнайомий твір з аркуша та транспонувати.

6.5. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100 - 90
Дуже добре	82 – 89
Добре	75 - 81
Задовільно	69 – 74
Достатньо	60 - 68
Незадовільно	0 - 59

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС»

III курс, термін навчання: 4 роки

Аудиторні (практичні заняття) – 35, самостійна робота – 21, мод. контроль – 4, семестровий контроль – залік V семестр.

V семестр

VI

семестр

Модулі	Змістовний модуль I		Змістовний модуль II		Змістовний модуль III		Змістовний модуль IV	
Назва модуля	Теоретична та практична підготовка студентів до концертмейстерської роботи.		Опанування виконавських завдань концертмейстерської роботи: удосконалення технічних навичок для якісного володіння музичною фактурою творів.		Удосконалення та закріплення піаністично - технічних навичок концертмейстера.		Виконавська концертмейстерська майстерність в різностильових вокальних та інструментальних творах.	
Кількість балів за модуль	134		145		112		123	
Заняття	1-5	6-9	10-14	15-19	1-4	5-8	9-12	13-16
Практичні	5	4	5	5	4	4	4	4
Назва навчального модуля (практичне заняття)	Тема 1.1 Формування концертмейстерських навичок під час роботи над музичними творами різних жанрів, форм, стилів Тема 1.2 Закріплення концертмейстерських умінь і навичок на шкільному репертуарі: спів під свій акомпанемент.		Тема 2.1 Підвищення рівня професійної підготовки студентів для кваліфікованої концертмейстерської роботи: покращення техніки читання нот з аркуша, транспонування шкільних пісень, імпровізація, спрощення та ускладнення фактури.: Тема 2.2 Елементи концертмейстер		Тема 3.1 Ескізна робота над акомпанементом вокальних творів: почуття ансамблю, слухання себе і соліста, накопичення репертуару. Тема 3.2 Поступове ускладнення репертуару при читання з аркуша, транспонуванні. Підбір по слуху.		Тема 4.1 Формування активної творчої ініціативи, самостійності у вирішенні творчих завдань, критичного відношення до своєї роботи. Тема 4.2 Акомпанування солісту та концертмейстерська робота з ним.	

			ької роботи: зміст, композиційна структура, характер фактури вокальних та інструментальних творів. Гра в ансамблі.				
Самостійна робота 5 балів	5б.	5б.	5б.	5б.	5б.	5 б.	5б.
Види поточного Контролю	МКР 25 балів		МКР 25 балів	МКР 25 балів	МКР 25 балів	МКР 25 балів	МКР 25 балів
Всього 279 балів, без урахування коефіцієнту Коефіцієнт 2,79							

8. ОСНОВНА НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування інструментально-виконавського досвіду майбутнього вчителя музичного мистецтва: навч. метод. посіб. для студ. вищ. навч. зал. / Л.І. Гаркуша, О.С. Економова – К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. -84с. (6 екзем. в бібліотеці Інституту мистецтв).

2. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування професійних навичок і вмій студентів на заняттях з основного музичного інструмента (фортепіано): навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. зал. / Л.І. Гаркуша, О.С. Економова // К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 100с. (30 екзем. в бібліотеці інституту мистецтв).

3. Концертмейстерський клас і ансамбль: програма для музично-педагогічних факультетів підготовки вчителів початкових класів і музики педагогічних інститутів / укл. А.Г. Болгарський, М.А. Мойсеєва –К: УДПУ, 1997.-23с.(1 екзем. в бібліотеці Інституту мистецтв).

4. Куришев Є.В. Музичний архів Бориса Грінченка/, В. Куришев. -2-е вид., доп. – К.: Київський у-т імені Бориса Грінченка, 2011.-104с. (4 екзем. в бібліотеці Інституту мистецтв).

5. Куришев Є.В. Поезія Бориса Грінченка у творчості українських композиторів та виконавців: навч.-реперт. Посіб. для студ. ВНЗ / Є.В. Куришев. К.: Київ, у-т імені Бориса Грінченка, 2013.-208с. (4 екзем. в бібліотеці Інституту мистецтв).

6. Голубовская Н.И. Искусство педализации. – Л.: Сов. Композитор, 1985,-96с. Посилання на електронний варіант: <http://kubg.edu.ua/4872/>.

7. Либерман Е.Я. Работа над фортепианной техникой. – М.: Искусство, 1985.- 144с.Посилання на електронний варіант:<http://kubg.edu.ua/4871/>.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Возная И., Геталова О. Аккомпанемент /Изд. Композитор, СПб, 2009.
2. Живов Л. Работа в концертмейстерском классе над пушкинскими романсами М.Глинки (О работе концертмейстера, М., Москва, 1974р.
3. Живов Л.Подготовка концертмейстеров – аккомпаниаторов в музыкальном училище /Методические записки по вопросам музыкального воспитания, М.,1996.
4. Клименко Ж.А.Работа над основными навичками ансамблевого виконання. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського держ. ун.-ту імені Лесі Українки, 2006, - 16с.
5. Крючков Н.А. Искусство аккомпанемента как предмет обучения. / Н.А. Крючков. – Л.; Музгиз, 1961, -72с.
6. Концертмейстерский класс /Сост. В.И. Пустовит // Программы педагогических институтов для специальности №2119 «Музыка». – М: Просвещение, 1980 – Сб. 14 – С 115-134.
7. Концертмейстерский класс и ансамбль // Программа педагогических институтов для специальности №2119 «Музыка». – М: Просвещение, 1980 – Сб. 25. С 36- 60.
8. Концертмейстерський клас і ансамбль: програма для музично-педагогічних факультетів та факультетів підготовки вчителів початкових класів і музики педагогічних інститутів / укл. А.Г.Болгарський, М.А.Моїсеєва – К: УДПУ, 1997. – 23с.
9. О работе концертмейстера: Учебное пособие для фортепианных факультетов вузов.-М:Музыка,1974.-160с.
10. Подольская В.В. Развитие навыков аккомпанемента с листа / В.В. Подольская // О работе концертмейстера / Ред.- сост. М. Смирнов. – М.; Музыка, 1974. – С 88-110.
11. Пустовит В.И. Концертмейстерская подготовка студентов музыкально-педагогического факультета: метод. пособие. – Минск; Минский гос. пед. институт, 1985. 42с.
12. Радина И. О. Работа концертмейстера со студентом-вокалистом // О мастерстве ансамблиста; ст.. науч. Труд. / И. Радина. Л.; Изд. ЛОЛГК, 1986 – С73-83.
13. Рафалович О.В. Транспонирование в классе фортепиано / ред. Л. Раабена. / - Л.: Музыка,1963.-37с.
14. Урываев С. Заметки о работе концертмейстера-пианиста в ДМШ / С, Урываев // О мастерстве ансамблиста; сб. науч тр. / отв. Ред.. Воронина Т.А. – Л.; Изд. ЛОЛГК, 1986. – С 84-91
15. Шендерович К. В концертмейстерском классе. Размышления педагога. – М. : Музыка,1996.-206с.

16. Шляхи удосконалення художньо-естетичної освіти учнівської молоді в умовах відродження національної культури. КДПУ-1992р.